BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
27 F
39
VII
4
Digitized by Google

A

12
21
L
16

Digitized by Google

Digitized by Google

TH. BARTHOLINI

Decani, Regii Archiatri & Prof. Honorar.

DISSERTATIO PRIMA *DE* THERIACA

In Officina

CHRISTOPHORI HEERFORD

Sen. Pharmacop. Reg.

1. *Febr.* 1671. *dispenſata.*

HAFNIÆ,

Literis MATTHIÆ GODICCHENII,

Sumptibus PETRI HAUBOLDI, Reg. Acad. Bibl.

Digitized by Google

12.27 F 31

1847

Digitized by Google

THERIACA ANDROMACHI SENIORIS IN DECUPLO

Classis Prima.

R. RAd. Iridis Flor.
Scordii noſtr.
Sem. buniad. noſtr. aa lib. j. unc iij.
Coſti unc. vij. ſ.
Polii Cretici
Aniſi torref. noſtr.
Sem. ſeſeleos aa unc. v.

Classis Secunda.

R. Rad. Pentaphylli noſtr.
Marrubii noſtr.
Nepethæ noſtr. aa unc. vij. ſ.
Rad. Gentianæ noſtr.
Chamædryos noſtr.
Sem. Fœnic. noſtr.
Amomi aa unc. v.

Digitized by Google

CLASSIS TERTIA.

℞. Rad. Meu
Valerian. noſtr.
Chamæpithyos noſtr.
Sem. Thlaſpios noſtr.
Nardi Celticæ aa unc. v.
Dictamn. Cretic. unc. vij. ſ.
Rad. Ariſtol. long. noſtr. unc. ij. ſ.

CLASSIS QVARTA.

℞. Troch. de ſqvilla lib. v.
de vipera. lib. ij. ſ.
Roſar. rubr. noſtr. lib. j. unc. iij.
Schœnanth.
Sem. Petroſel. Alexandr. aa. unc. vij. ſ.
Comar. Hyperici noſtr. unc. v.
Centaur. min. noſtr.
Sem. dauci Cret. aa. unc. ij. ſ.

CLASSIS QVINTA.

℞. Ammeos noſtr.
Acori noſtr. aa unc. v.
Caſſiæ ligneæ
Rhabarb.

Nar-

Digitized by Google

Nardi Indicæ aa unc. vij. ſ.
Cinamoni lib. j. unc. iij.
Piper. longi
Troch. Hedychroi aa lib. ij. ſ.

CLASSIS SEXTA.

℞. Macis & Cariophyll.
Cubebar.
Cardam. min. aa unc. v.
Zinzib. alb.
Piper. nigr.
albi
Stœch. Arab. aa unc. vij. ſ.

CLASSIS SEPTIMA.

℞. Agarici lib. j. unc. iij.
Myrrhæ
Thuris aa unc. vij. ſ.
Caſtorei noſtr.
Bitumin. Jud. aa unc. ij. ſ.

CLASSIS OCTAVA.

℞. Gumm. Galbani
Opopanac. aa unc. ij. ſ.

Digitized by Google

Sagapeni
Arabici aa unc. v.

CLASSIS NONA.

R. Succi Acaciæ
Hypociſt. aa unc. v.
Glycyrrh. noſtr. lib. j. unc. iij.
Opii lib. ij. ſ.
Styrac. Calam. unc. v.
Thereb. Cypr. unc. vij. ſ.
Ol. Nuc. moſch. lib. j. unc. iij.
Croc. orient. unc. vij. ſ.
Terræ Lemniæ
Calcanth. ad alb. uſt. aa unc. v.

TROCHISCI HEDYCHROI
in qvadruplo.

R. Mari
Aſari noſtr.
Amarici noſtr.
Aſpalathi aa unc. j.
Schœnanth.
Acori noſtr.
Valerian noſtr.
Xylobalſami

Balſ.

Balſ. Peruvian.
Cinamomi
Coſti aa unc. j. ſ.
Myrrhæ
Macis & cariophyll.
Nardi Ind.
Croci
Caſſiæ aa unc. iij.
Amomi unc. vj.
Maſtich. unc. ſ.
Vin. Hiſp. alb. q. ſ.

TH.

Digitized by Google

TH. BARTHOLINI DISSERTATIO PRIMA DE THERIACA

In Officina Heerfordiana nuper confecta.

SCilicet verè olim Plutarchus dixit: Σοφὸν ἔοικε χρῆμα τὸ τῆς ἡσυχίας, non cauponariæ aut forenſis, ſed magnæ illius qvæ DEO ſimilem reddit ſui participem. Commoda autem eſt cum ad alia, tum ad ſcientiam & prudentiæ exercitationem. Inter alia media qvibus illa procuratur, hodieqve numeramus Theriacam, celebrem illam tot ſeculorum lapſu compoſitionem, qvam Galenen olim dictam fuiſſe accepimus, qvod reqvies morborum & corporis tranqvillitas inde manat. De noſtra, qvam pronuper in officina Urbis primaria Heerfurdiana adornatam vidimus, idem prædicamus. Diligenti enim examine ſimplicium medicamentorum, impenſis haud exiguis & pari

& pari cura conqviſitorum, præmiſſo, Medici Facultatis noſtræ magni nominis & experientiæ magnæ, qvi mecum convenerant, ad reqviem compoſiti & applauſum, ægris benè augurari cœperunt, qvorum tranqvillitati hanc operam dicamus, & nobis omnibus ſecuritatem, qvi amica concordia ſaluti ægrorum invigilamus, Pharmacopœo deniq; illibatam famam, qvi nulli operæ pepercit ut omnibus numeris perfectam Confectionem publico officinarum ægrorumq; commodo exhiberet. Succeſſere hic ex voto omnia, omnibus amicè inter ſe conſpirantibus. Cum debita pompa proſtabant ordine ſuo ſecundum Claſſes præſcriptas diſpoſita Antidoti hujus celeberrimæ ingredientia. Mira varietate & elegantia oculos ſpectantium paſcebant, noſtros ſatiabant impensè, qvi accurata cenſura expendentes ſingula, nihil prorſus invenimus qvod vel autore vel loco vel antiqvitate eſſet indignum. Qvam laudem vel eo nomine ſolidam hic meretur ſenex in artis Pharmaceuticæ operibus exercitatus Christophorus Heerfordius, qvod rariſſimè ad has Compoſitiones decantatas hactenus acceſſerimus, qvin aliqvid occurrerit, qvod ſcrupulum moveret, qvod aſſenſum remo-

Digitized by Google

raretur. Vel enim Trochiſci Viperini, qvibus Antidotus hæc & nomen & ſalutem debet, non ſuſtinuerunt examen, vel ſimplicia alia mangonio aut vetuſtate precium ſui amiſerunt, vel deniq; ingens ſuccedaneorum cumulus antiqvam Theriaces majeſtatem, tot ſeculis ſervatam, mereri non potuit. Sæpe tamen nec hic nec ibi culpa in Pharmacopœum rejicienda, in illis qvæ exterorum fide paribus impenſis mercatur. Tales qvippe Trochiſcos proponit, qvales Veneti per mercatores Batavos vel Germanos transmittunt. Non raro iſti peccant deluſis noſtris, ut lucro pervertatur rerum fides. Mangonio trochiſcos viperinos non ex carne viperina, ſed ex carne qvacunq; fumo indurata conficiunt. Venetiis novi mulierem falſas artes edoctam qvæ ex pedibus vitulinis coqvebat trochiſcos ingenti qveſtu, convicta deinde & falſi condemnata. Qvam fraudem ut tegant impoſtores, teſtimonia Patavinorum Medicorum vel mutato anno adulterant, vel prorſus falſa ſupponunt. Cum primum ante hos XXV. annos ex Italia in patriam redux Diſpenſationi Theriaces in officina Urbis tum primaria cum ſenioribus Medicis adeſſem, ſuppoſititium teſtimonium nobis

bis cum Trochiſcis Viperinis offerri deprehendi. Nam & annus immutatus fuerat alienâ manu, & nomina ſubſcripta falſa. Jo. Dominicus Sala & Jo. Georg. Virſungus, qvi ſubſcripſerant, ante duos tresve annos mortalitatem expleverant, qvam confecti dicebantur Trochiſci. Similia exempla in recenti memoria nobis obverſantur, in qvibus fraudem ſubeſſe negaverit nemo, non Pharmacopœo, ſed Impoſtoribus imputandam. Qvanqvam verò Antidoti virtus, aliorum ſimplicium auxilio, exigua non ſit, tamen ſine legitimis Trochiſcis Viperinis Theriaca non eſt vera Theriaca Andromachi, qvi viperas primus addidit. Abuſi ſunt nomine Theriaces, qvi Compoſitiones alias ita appellarunt qvæ viperis caruerunt. Iſta culpa tenetur Plinius l. 20. Nat. Hiſt. cap. 24. & poſt eum Plinius Medicus lib 3. cap. 52. in Antiochi Antidoto, qvæ in templo Æſculapii inciſa fuit in lapide in Inſula Coo, niſi ad angues reſpexerint ſeu ſerpentes, qvorum venenatis morſibus prodeſſe credebatur. Qvicqvid ſit, decipi nunqvam poſſemus, ſi ex patrio ſolo Viperas eligeremus, qvas Euganeis ſimiles non ſemel mihi ex dumetis noſtris miſſas memini. Eas tamen pro Theriaca commendare hactenus

auſus non ſum, ne apud vulgus vileſceret Antidoti autoritas, licet ſuperſtitione iſta neglecta Germani, teſte Libavio, angues qvoscunq; oblatos ſubſtituant. Galli certè ſuos eligunt, & Romani ex vicinis collibus, ut & Neapolitani, ex qvibus Florentini qvoq; petunt. Sunt & apud nos venenati ſerpentes, qvod malo ſuo qvidam nuperis annis in Officina Heerfurdiana expertus eſt, qvem vix Theriaca, Orvietanum & alia alexipharmaca ſervare potuerunt. Qvanqvam Inſularum nonnullarum ea ſit prærogativa terræ, ut innoxias viperas, veneno omni exarmatas alat, qvo privilegio Melita gaudet jam à S. Pauli temporibus, cujus benedictione etiamnum terra omnis Melitenſis alexipharmaca eſt, unde ad oleum viperinum conficiendum vidi, cum ibi commorarer, ex inſulis vicinis Gauliacis advocari viperas. Tamen cum noſtrarum Inſularum viperæ venenatum liqvorem morſu prodant, paſſu pari cum Euganeis ambulant. Qvod ſi veneni hic ratio nulla habenda, qvia capita prius amputantur, ubi liqvor venenatus in veſiculis ſub dentibus occultatur, & revera liqvorem illum ex glandulis palati collectum, uti & ipſa capita abſciſſa, ſine ulla noxa devorari poſſe Viperarius ille

Digitized by Google

ille Jacobus apud Franciſcum Redum Florentiæ plenam fidem fecit, nullus de noſtris ſcrupulus ſupererit. Vitali balſamo abundant angues noſtri, qvi noſtro temperamento magis erunt familiares & amici, ut ad roborandum conſervandumq; robur noſtrum conferant. Hoc enim fine Magnates in ſenio ſcimus pullis uſos, qvi carne viperina veſcebantur. Ad trochiſcos noſtros redituri, teſtamur & recentes fuiſſe, anno, qvi hunc præceſſit, Patavii confectos cum ſignaculo Caroli Borromæi ex viperis Euganeis, qvæ inter meliores cenſentur, & legitimo teſtimonio Medicorum Patavinorum firmatos. Ne alii dubitent, ex autographo non gravabor huc tranſcribere ipſa inſtrumenti verba, qvæ ſeqvuntur:

Viri Magnates, & qvibus Respublica Medica, & ejus ſplendor cara ſunt, inprimis debent curare Theriacæ Compoſitionem, & priſci illius ſeculi ornamenta fovere & producere, in hujus & futuri ſæculi uſum. Inter cætera autem, qvæ Theriacæ Compoſitionem ingrediuntur,

Viperini Paſtilli primas ſibi vendicant. Hos vero, qvos una parte ornat icon ſancti CAROLI, & nomen Hieronymi Zanellæ Patavini Pharmacopolæ Inclytæ ac Illuſtriſſ. Polonorum Nationis: perfectos, & ex Montibus Euganeis, Nos Medici Patavini, qvi eorum confectioni aſtitimus, approbamus, & commendamus. Qvapropter ut videant cuncti, & excipiant, libenter teſtamur & ſubſcribimus. Anno M. DC. LXVIIII. Die XXV. Menſis Maji.

Hercules Saxonia Pat. Medic. Theor. Profeſſor. (L.S.)

Sertorius Urſatus Sereniſs. annuent. Senat. D. Marc. Eqves. Philoſ. & Medic. Prior Collegii. (L.S.)

Illarius Spinellus Simplicium Profeſſor. (L.S.)

Dominicus de Marchettis Medic. & Chirurg. Prof. Primarius.

Nos

Nos Joannes Capello, pro Ser. Duce Do. Venetiarum Paduæ Prætor, fidem facimus, & atteſtamur ſupraſcriptos Exc. D. D. Erculem Saxonia, Sertorium Urſatum Eqvitem, Illarium Spinellum, & Dominicum de Marchettis eſſe tales qvales ſe faciunt. In qvorum fidem, &c.

Paduæ die 23. *Octob.* 1669.

Annibal Lugo Canc. Magn. Civit.

Juſto tempore mactatæ ſunt viperæ, initio nempe æſtatis & vere finiente, qvando violæ florent & viridis fœniculi ſemina qværuntur, ut loqvitur in carmine ſuo Andromachus. Recentes trochiſcos oleum, qvo inuncti madent, teſtatur, & fides autographi inſtrumenti, qvanqvam judicio Galeni l. 1. de Antid. c. 8. qvarto etiam anno ſint utiles, qvamdiu ſcilicet perforati non ſunt, ſive qvamdiu ſubſtantia illorũ non eſt mutata aut corrupta, ſicut explicat Petr. Caſtellus Diſcurs. Ir[illegible] de Duratione Medicam. p. 24. Verba ipſa Galeni ad rem faciunt, digna qvæ hic relegantur: *Longè*

eſt

eſt melius, inqvit per interpretem Martianum Rotam, *baud multo poſtqvam paſtillos confeceris ipſis uti: Qvanqvam non multum detrimenti capiunt, etiamſi peracto anno, atq; etiam multo poſt eis utaris. Rectè namq; à principio ſiccati, ad tertium qvartumq; annum integri perſeverant, dummodo tamen aptè reponantur, & ſubinde pulviſculus qvidam qvi ipſis obnaſci conſvevit, mundis mantilibus interdum abſtergatur. Is namq; ſi diutius inhæreat, paſtillos perforabit. Perſpicuum eſt autem inutiles eos tum deniq; reddi, cum perforati fuerint, qvemadmodum anteaqvam hoc accidat, etiamſi multum temporis interceſſerit, non inutiles eſſe.*

Reliqva ſimplicia & recentia & probata invenimus, qvæ omne punctum tulerint. Qvæ ex peregrinis alioq; ſole disſito calentibus locis afferuntur, qvanqvam itineris longioris injuria non nihil

nihil à nativa bonitate amiſerint, talia ſe tamen viſu, guſtu, odoratu, pondere probaverunt, qvæ Antidoti partem implerent haud poſtremam, qvalia maxima Pharmacopœi induſtrii cura optari poterant. At qvæ ex patrio ſolo deſumpta, veterum deſcriptioni conſona, vices peregrinorum implent, prorſus expectationem omnium æqvarunt. His noſtris inqvilinis rectius utimur, qvando qvidem patria tellus optimorum ſimplicium eſt ferax, temperamento noſtro accommodatorum, qvæ & recentia & minori pretio colliguntur, & ſine mangonio exoticis ſubſtituuntur. Hinc encomio majori dignam judicamus Theriacam, ex qva hic nobis ſermo emerſit, qvod patriæ herbas peregrinis prætulerit Pharmacopœus noſter prudens & rerum qvæ ad artem ſpectant ſatagens, qvandocunq; ex hortis noſtris, ſylvis, pratis, agris, collibus littoribusq; haberi eæ potuerunt. Numerabit Lector magnam illarum ſupellectilem in Deſcriptione Antidoti, noſtris medicamentis ſplendidè ſuperbientē, qvod etiam clementisſime placuit Auguſtisſimo Regi noſtro CHRISTIANO V. cum clementi oculo nuper reviſeret elegantem hanc ſimplicium ſeriem Theriaces confectioni deſtinatam,

Digitized by Google

natam, & de ſimplicibus ex Regno ejus Daniæ provenientibus ſiſcitaretur. Utinam, qvod ſæpius optavi, univerſa hæc Antidotus ex patriis domiq; naſcentibus aliqvando conficeretur, admixtis iis qvæ morbis noſtris Endemiis convenientia læte & large in Septentrione proveniunt. Tentavi hoc vadum timido pede in *Medicina Danorum*, feliciorem poſthac ſucceſſum ſperans, nec deſinam Medicos noſtros & Pharmacopœos, qvos amor patriæ trahit, ad has cogitationes ſerio flectere. Do fidem paucisſima deſiderari qvæ cum exoticis paria facere non qveant. De qvo argumento alia occaſione plenius diſſeram. Interea acqvieſcimus peregrinis, donec domeſtica adoleverint, uſu roborata. In qvibus fidem, induſtriam & peritiam Heerfurdii ſenis nusqvam in hujus Antidoti Diſpenſatione deſideravimus, qvi in ſuccedaneis qvam parcisſimus fuit, Medicorum arbitrio & conſilio ſingula ſubjiciens. Qvid mutatum ſubinde ſit communi Collegarum noſtrorum conſenſu, breviter annotabo, ut ratio facti omnibus conſtet, de cæteris alibi acturus qvæ alias pro ἀντιβαλλομένοις irrepſerunt.

In Claſſe Qvarta ſcillam in trochiſcos redactam non vidimus, ſed pyramidali fulgentem

figura,

figura, in apice auratum Maximi & Sereniſſimi Patriæ Patris CHRISTIANI QVINTI nomen, cujus fortunatis auſpiciis hæc ſacra peraguntur, præferentem. Scilicet auſpicato fiunt, qvæ tali augurio geruntur. Continere ſe non potuit Muſa mea, etiam in cenſendis aromatis herbisq; occupatiſſima, qvin Pyramidi inſcriberet verſiculos in æternam rei tantæ memoriam:

Pyramidi inſcriptum parvæ, Rex Maxime, nomen
Æternum ſplendens, dira venena fugat.
Morborum hic medicina latet, qva ſcilla refulget,
Et certam tanto nomine ſpondet opem.

T. B. D.

Digitized by Google

EX ſqvilla verò Hiſpanica & Rad. Dictamni albi ſeu Fraxinellæ pulvere maſſa iſta compacta eſt, de qva dubitabatur an pro trochiſcis, qvi cum ervi vel orobi, vel cicerum rubeorum farina ab aliis confici ſolent, aſſumi conveniret. Et ne penuriam qvis cauſaretur, ſuccus ſcillæ melle conditus in fidelia præſens aderat, & recentes ſcillæ in officina & ſucci plenæ proſtabant, ut penes nos eſſet eligendi arbitrium. De forma ipſa ſolliciti non fuimus, ſive orbiculari ſive pyramidali, qvanqvam ad majeſtatem Antidoti pompoſæ & Auguſtæ, Pyramis Regio nomine fulgens, propius accederet, de ſuccedaneo verò ervi, cujus farinam Andromachus, Galenus & alii pro juvanda ſquillæ adverſus venena virtute laudarunt, ancipites non nihil hæſimus, præſertim cum ciceres rubei in Diſpenſatorio Hafnienſi nobis olim placuerint. Qvia ſucci ſcyllitici recentis copia eſt, non dubitaremus hunc ſine comite adſciſcere; cæterum ſuccedaneum erui addendum erat, in gratiam antiqvitatis, ut qvæ non proſunt ſingula, multa juvent. Ervum ſuos patitur manes. Damnatur à Panſa, qvia farina ejus craſſioris eſt ſubſtantiæ,

venas

venas obſtruit, vimq; Theriacalem impedit, unde καρηβαρικὸς dicitur orobus Dioſcoridi lib. 2. c.131. & ab hoc ſemine homines prorſus abſtinere jubet Galenus l. 1. de Alim. Facult. c. 29. bovibus proprio. At tamen ſi illius copia apud nos eſſet venalis, ſicut olim Mantuæ vulgarem narrat Jacobus Ferrarius in Idea Theriacæ cap. 10. damnari non deberet, cum viperarum morſibus medeatur, & eo modo, qvem tradit Dioſcorides l. c. in farinam redactus Orobus, non tantum amarore ſuo, ſicut cenſet Rondeletius, à putredine conſervaret ſquillam, ſed vi incidendi & venenis reſiſtendi efficaciam Antidoti augeret, ut taceam Danielis Beckheri commentum cap. 2. de Theriac. §. 3. figi volatile qvod in ſcylla eſt, Erui crasſitie. Ciceres rubeos Diſpenſatorium Hafnienſe adoptavit, inter facile parabilia numerandos, qvos cum Eruo in decoctione jungit Dioſcorides l. 2. c. 126. Qvod ſi Ervum ſiccitate non æqvent, facilè cum torrentur ad pollinem redigendi, majorem ſiccandi vim acqvirent. Sed qvia imbecillior illorum contra venena cenſetur virtus, paſſi ſumus Dictamni albi radicem in hac, qvam præ manibus habemus, Diſpenſatione vicarias cum Ervo in ſcyllæ maſſa operas partiri.

Digitized by Google

Qvo conſilio nonnullæ Germanorum officinæ eandem Fraxinellam advocant. Tantam qvippe & ſucci dictamni & herbæ vim deprædicat Dioſcorides l. 3. cap. 37. ut ſævientes beſtias ictu venenato, ſolo contactu perimat. Cum qvo conſentit Dodonæus. Ita qvidem hactenus ex veterum traditione credidimus, qvanqvam propriâ experientia ſæpius nuper Florentiæ depræhenderit Vir curioſisſimus Franciſcus Redus, qvod non ſolum folia fraxini, betonicæ, fagi, quercus, conyzæ, dictamni, calamenthæ & aliarum gravi & fœtido odore præditarum herbarum à Nicandro mentitarum non vitaverint viperæ, ſed qvod intra illas frondes tam ſiccas qvam virides non ſolum libenter ſe contegant, ſed & lubentisſimè ibi commorentur. Nos tamen, qvi veterum veſtigia in Compoſitione Theriaces premere cogimur, veterum qvoq; de herbarum virtutibus ſeqvimur experientias tot ſeculis confirmatas, cum minima obſervationum circumſtantia rem variare poſſit. Si foret ex patriæ ſinu depromendum ſquillæ Hiſpanicæ ſuccedaneum ad Theriacam Danicam, ſuccum allii ſativi commendaremus, qvem illius defectu in Theria-

ces

ces Regiomontanæ Compoſitione qvoq; laudavit Jo. Loeſelius, amicus olim noſter.

In eadem claſſe Qvarta, ſemen Petroſelini Alexandrinum pro Macedonico repoſitum fuit. Alexandrinum Macedonico guſtu acrius, amarius, colore eſt candidum, longiuſculum, parvum tamen & lanuginoſum, qvale ferè Macedonicum prædicant qvi lanuginem abſtergere jubent. Macedonicum verò, qvod eo nomine in Officinis venditatur, majus eſt, nigricans, cruſta dura, ſimile granis Heliotropii, hæmiſphæricum ſed anguloſum ſtriisq; qvatuor diſtinctum, ſapore acri aromatico. De odore judicare non poſſum qvem laudat Dioſcorides l. 3. c. 77. qvia aridum ad nos defertur, & cruſta durior ſenſum obtundit. Hippoſelinon alii vocant XIV. ſpeciem Apii C. Bauhino in Phytopinace, cujus ſemina accurate deſcribit Lobelius in Adverſ. p. 315. In oris noſtris non provenit. Ante paucos annos cis & citra Alpes ſeri in hortis cœpit. Mangonio facilè commutantur aliis ſimilia, qvanqvam guſtus diſcrimen faciat. Cauſa tamen hæc fuit qvod Alexandrinum minus illud, Apio peregrino nonnihil ſimile, ſi lanuginem excipias, libenter in uſum noſtrum traxerimus, haud neſcii inter

Bota-

& momenti. Joannes Ruellius lib. 1. de Nat. Stirp. cap. 35. ſubjungit, qvod & ferrum Balſamo illitum accendatur, & immerſum Balſamum aqvæ ſidat: qvas notas ſi conjungas, pro legitimo Balſamo judicari, disjunctas enim fallere, cum & caphurelæum admotum igni conflagret, & alia olea in aqvis peſſum eant. Nolo me in iſtis dubiis & communibus fatigare. Certum tamen eſt, omnium ſignorum concurſum à falſo vel vitiato verum Balſamum diſcernere. Qvid huic Balſamo ſubſit, qvod pro vero Opobalſamo Beckerus accepit & pretio non levi coëmit, per experimenta, qvæ in officina ejus fecimus, erit manifeſtum. Odor gratus illi, non validus. In aqva calida per guttas immiſſum, petit fundum, ibiq; velut clavo affixum manet, aliqvæ tamen particulæ ſupernatant, olei inſtar. Sapor eſt amariuſculus, cariophyllis perſimilis, color inter flavum candidumq; medius, ſubſtantia lævis. In lacte mergitur, ſed ſingulis guttis in fundo reſidentibus, totidem guttæ ſupernatantes reſpondent, flavæ, pellucidæ, nonnihil dilatatæ, ſine lactis coagulatione. In petia lanea coccinea adhæret, & lentè eximitur, macula relicta. Adhærere qvidem poteſt ſine diſpendio famæ, ſed iterum elui monet Alpinus,

Digitized by Google

50

ſera infectâ, ex Melitâ inſulâ Ægyptum navigaſſem. Varias qvidem particulas Opobalſami habuimus, qvæ pro veris veniebant, ſed rarò vel ſimiles eosdemve effectus edidere, vel notis omnibus accuratè reſponderunt, ut valdè dubitem ſincerum unqvam ad officinas noſtras pervenire. Vix enim Magnatibus ſufficiens qvantitas mittitur, vix Turcarum invidia tantum concedit, qvi ipſi tanto theſauro inhiant, ſuoq; Monarchæ deſtinant. Qvantum hodie in Arabia colligatur ſupra cum Alpino diximus. Liberalitatis Turcicæ ſingulari documento Busbecqvius legatione præclarè defunctus, à Baſſa Haly donatus eſt vaſculo vitreo pleno Balſamo, Epiſtol. 4. ſine dubio non adeò magno, qvod donum, qvia pecunia comparari non poſſet, rarum Baſſa exiſtimavit, qvo Dominus ejus nullum majus amico aut confœderato Principi donare valeret. Si pecunia nulla emi poteſt, cur nos ſpe vana lactamur? Arbores in Palæſtina perierunt. Ægyptiaci horti parum ſubminiſtrant, & qvicqvid vel Ægyptus vel Arabia fundit, Basſis cedit. Nec olim uberior proventus fuit ſi memoriam ad priora ſecula revocemus, ut mirum non ſit qvod de mangonio conqverantur Dioſcorides, Galenus, Plinius. Vix

Digitized by Google

toto die concham ætate Alexandri è duobus Palæſtinæ hortis colligi ſolitam Theophraſtus autor eſt. Plinius ſenos congios, Dioſcorides ſeptenos annotat, qvi ſeptem conchi conficiunt ſexaginta tria pondo Balſami, qvod unum eſſe τῶν ἀδυνάτων cenſet Cl. Salmaſius. Qvomodo verò deinde creverit copia ex largiore vena ſingularum arborum ter omnibus æſtatibus percuſſa, ut loqvitur Plinus, eleganter explicat laudatus Salmaſius Polyhiſt. ſcilicet ante victoriam Romanorum in Judæa, arborum Balſamo ſudantium duo tantum erant horti, iiq; Regii & paucorum jugerum. Sub Romanis ſpatium ampliatum eſt, & arbores propagatæ. Nec propagatione tantum numeroſiores, ſed etiam cultura & cura proceriores ſingulæ factæ. Hinc duplici modo uberius Balſamum à Romanis colligi cœptum, qvam antea, ex numero arborum qvæ plures erant, & ex proceritate ſingularum, qvia longior vena, h. e. ramus qvi percuteretur, eoq; ſæpius percuti poterat. Traxit hinc originem luxus Romanorum, ut Balſamus per theatri gradus diſperſus, in lucernis etiam adhiberetur tempore Heliogabali Lampridio teſte, & ſemina in hortis eo rigarentur, apud Palladium lib. 4. R. R. tit. 9.

Tan-

Tandem tamen Romanorum imperio collapſo ſtudium arboris Balſamicæ & cultura exolevit, defecitq; ſuccus odoratus, ut rarus fuerit deinceps gentium Dominis, rariſſimus in Theriaces confectione. Qvanqvam particulas hinc inde curioſi circumferant, ad vaſtam tamen illam Diſpenſationem, qvæ Opobalſami Unciam unam cum media in ſimplo, Uncias decem & octo in duodecuplo reqvirit, ſi illam partem excipias qvam poſcunt Trochiſci Hedychroi, non ſufficiunt pro tot officinis in Dania,multo minus pro reliqvis in Europa. Hinc annalibus decantatur ea felicitas qvaſi occupati à Colchis aurei velleris, ſi Opobalſamum Theriacam ingrediatur, qvod rariſſimè eveniat. Noſtro & ſuperiori ſeculo rari numerantur,qvi de his gloriari poſſunt, inter qvos fuere Ferrantes Imperatus Neapoli, Bernardinus Cicala Brixiæ, Antonius Berthiolus Mantuæ, Jo. Pona & Calceolarius Veronæ,Campi Lucenſes. Nuper qvoq; Antonius Manfredus & Vincentius Panutius Anno ſeculi currentis qvadrageſimo idem tentantes, tantas turbas Romæ concitarunt, ut ad eas ſedandas omnes Rei Herbariæ periti in Italia fuerint convocati. Nova enim res & ferè incredibilis videbatur tantum

Opobalſami ſupereſſe in Europa, qvod Diſpenſationi non adeò operoſæ, inſerviret. Defectum igitur Opobalſami veri aliis modis ſupplere cœperunt ſeplaſiarii honeſti, aliis Impoſtores. Hi tegere mangonio inopiam, & factiria olea vel Balſama viliora pro legitimo vendere, iſti pro vero aperta fide idonea ſubſtituere. Illi neceſſitate, hi lucro illecti, cum manifeſta ſit Theophraſti confesſio lib. 9. Hiſt. Plant. cap. 6. ſincerum ad ſe nullum advehi, ſed qvod miſtum colligitur, pluribus enim miſtionibus vitiari, qvodq; in Græcia venditur, ſæpe adulterari. Qvid nobis ſperandum, qvi Syriæ vicini non ſumus? Qvid de noſtris ſeculis dicendum? Qvomodo vitietur, ut etiam peritisſimos qvosqve fallat, ſilentio involvere maluit Galenus l. 1. de Antid. c. 13. qvam propalare, ne improbi fraudes diſcant. Non tacuit tamen Dioſcorides, non Plinius, non Abenſina: Adulterari enim cum oleo de pino, de maſtiche, & cera diſſolutis in oleo de Liguſtro. Vitiari etiam oleo roſæ, cyperi, lentiſci, balani, terebinthi, myrti, reſina, galbano, cera cypria, neqvisſimè autem gummi. Cum hæc chartis committerem incidi in Itinerarium inter Muſæi rejectamenta disjectum, Bernhardi Breytenbach De-

Decani Moguntini, qvi ex itinere Hieroſolymitano 1483. cum Comitibus ſuis redux, Germanica lingva poſteritati conſignavit ea qvæ in peregrinatione religioſa obſervaverat. Inter alia ad hortum balſami prope Alcairum Ægypti perveniens narrat vidiſſe ſe ex fracto ramuſculo exſtillantem guttulam pellucidam pingvemq; olei inſtar, qva ambiens aër ſtatim ſuaviſſimo odore perfundebatur. Eandem volæ manus inunctam imbibitamq; ad exteriora manus penetraſſe ut & viſu & odore ſentiretur. Qva ſuavitate odoris etiam folia prædita eſſe, ſi fricentur manibus. Ter menſe Decembri cortices Balſami incidi, appenſis lagenulis qvæ ſtillantes guttulas ex vulnere excipiant. Qvicqvid verò primum vulnus fuderit, Sultano ſoli reſervari, ut ſine capitis vitæq; periculo nemo auſit vel tantillum inde ſuffurari. Ex qvo liqvore potentiſſimis Regibus vicinis particulam mittere Sultanum, nempe magno Chamo, & Presbytero Johanni, Sancaſano Domino Tartarorum, & Turcarum Imperatori. Sed qvod ex ſecundo tertioq; vulnere colligitur, vilius priori, vendi in urbe Cayro, raro purum & ſincerum, ſed vitiatum cum oleo vel aqva roſarum, &c. Id qvod ex Breitenbachii relatione fida & oculari teſti-

teſtimonio repetere placuit, qvia paucis lecta illius peregrinationis hiſtoria certos nos reddit vel verum Opobalſamum ad nos, à Sultano remotiores, nullum deferri, vel adulteratum eſſe ſi forſan ex vilisſimo liqvore aliqvid nobis concedat Ægyptiorum mercatorum avaritia. Igitur ſeplaſiarij honeſtati & veritati litantes cum vel nullum vel perpaucum offeratur ex oriente qvod vitio & adulterio careat, ſimilia alia Balſama & Olea, Medicorum conſilio, ſubſtituerunt. Oleum nucis moſchatæ plerisq; hactenus placuit, & oleum Cariophyllorum, de qvibus Oddus diſputat eruditè. Qvid in iſtis deſideretur, & qvantum ab Opobalſamo recedant, in Prima Diſſertatione monuimus. Patrum noſtrorum memoria, cum America mercatoribus pateret, Balſamus ex Peru afferri cœpit niger, & alius albus, Orientali non abſimilis. Illum nonnulli Medici Opobalſami vicarium ſubſtituerunt in Theriaca. Nec nos dubitavimus in Diſpenſatione utraqve Heerfordiana & Beckeriana nuperrima, Peruvianum Balſamum in Trochiſcis Hedycroi ſurrogare, propter rationes in diſſertatione Prima productas. Qvæ ut majus pondus haberent, fecimus apud Beckerum experimenta. Utrumq;

nigrum

Digitized by Google

Claſſis Qvinta Calamum Aromaticum noſtrum ſervat, Acori nempe radicem, qvam piſcinæ noſtræ proferunt. Bonitate vero calamo nihil cedit, nec aromatica amaritudine, qvanqvã ſpecie differat. Iridis enim habet folia, ſive gladioli ut Bontio placuit in Med. Ind. Veterum calamus, canna erat, eaq; cava ſecundum Dioſcoridem, Plinium aliosq;. Neq; illorum opinioni accedimus, qvi eundem eſſe Acorum noſtrum credunt, & calamum aromaticum veterum. Rationibus eos convincit Matthiolus in Dioſc. qvibus pondus ineſt, qvicqvid in contrarium conetur Ferrarius cap. 14. Noſter nec in India naſcitur, nec fulvus probatur, nec fiſtulam habet araneam, qvibus notis à Dioſcoride deſcribitur. Ἀράχνια vocat idem lib. 1. cap. 17. qvaſi telis aranearum ſimilis ſit medulla. Plinius lib. 12. Hiſt. Nat. cap. 22. araneum illud, florem appellat, qvem Claud. Salmaſius in Solin. minus intellexiſſe Dioſcoridis mentem exiſtimat, qvia circa exteriorem fiſtulæ faciem aranea illa involuta videtur agnoſcere, cum membranulæ potius ſint interiores ἀραχνιώδεις. Hoc qvidem Viro ſummo mihiq; dum vixit, addictiſſimo, conceſſerim ex Dioſcoridis mente, ſed Plinium de exterioribus canæ

partibus locutum eſſe, conjicere neqveo. Majorem difficultatem movens Garcias ab Orto, l. 1. Arom. cap. 32. ex fragmentis calami aromatici edoctus negat qvod in eo eſt ſpongioſum aliqva in re ſimile eſſe aranearum telis. Fruſtula ejusdem calami, qvem pro vero aromatico officinæ ſervant, diligenti oculo inſpexi, inveniq; medullam, ſed tenuisſimis filamentis inveſtitam, ut ſuſpicari liceat recentem calamum ſimiles membranulas araneas medullæ ſpongioſæ prætendere, qvæ explicata medulla diſparent vel huic arctè conjunguntur ut diſcerni neqveant. Similia ſunt fragmenta mea illis qvæ Cluſius à Paludano & Colino accepit in Not. ad Garciam, ex Syria & Ægypto advecta, qvalia qvoq; ex Ægypto ſecum aſportavit Proſper Alpinus lib. 4. Med. Ægypt. veterum deſcriptioni conformia, qvorum copia cum ſit in Ægypto, in componenda Theriaca uti Ægyptios idem teſtatur. Qvanqvam verò Arabicus aliis, aliis Alexandrinus Calamus appelletur, omnis tamen ex Indiâ venit. Malè qvoq; diſtingvunt alii ab odorato calamo, cum idem ſit. Odoratum vertit Plinius, qvanqvam vox ἀρωματικοῦ aliud innuere videatur, ut rectè advertit Saracenus. Noſter calamus aromati-

maticus ſeu Acori radix, eadem cum polleat virtute ad urinam ciendam, & venena exſtinguenda, eodem ſapore aromatico acri & ſubamaro, in Theriaces Compoſitione adhibetur, ſi qvidem hortis noſtris cœloq; patrio aſſuevit, & muſteus eruitur.

In Claſſe Nona ſuccus Acaciæ Æpyptiacæ placuit qvia recens erat, colore ex nigro ſubrubeſcens, atq; ſapore adſtringens. Atram lacrimam vocat Andromachus ex ſpina Nili. Talis autem eſt color ſucci exſiccati, recentis enim liqvidi candidus eſt, ut animadvertit P. Caſtellus in Hort. Farneſiano Aldini. Hinc dicitur Paretonius liqvor alibi, qvem de candido explicat Plinius l. 33. c. 5. & poſt eum Agricola l. 2. de Nat. Fosſil. Ferrantes Imperatus lib. 4. Muſ. c. 11. Florentini in Receptorio ſubſtituunt ſuccum lentiſci. At ſuccum inſpiſſatum prunorum noſtrorum ſylveſtrium ad manus habuit Heerfordius, qvem pro appropriato ſuccedaneo antehac in Theriaces Diſpenſationibus Medici Hafnienſes receperunt, & Flor. ſed qvia veræ Acaciæ ſuccus præſens erat, noluimus ab antiqvitate recedere. Aliàs cum dubia ejus eſt fides, domeſticus ſuccus præfertur, certus pro incerto.

In eadem Claſſe Chalcitidis vicem ſupplet Calcanthum ſeu Vitriolum uſtum ad cineritium colorem. Aliàs in Diſpenſationibus aliis Hafnienſibus vitriolum ad rubedinem uſtum admiſerunt Medici noſtri. Cæterum cum propius color ille ad veterum, & Galeni deſcriptionem accedat, & proxime ad colorem Chalcitidis nativum, maluimus in illo ſubſiſtere. Andromachus in carmine aſſam Chalcitidem vocat, ſed colorem non addit. Certum tamen eſt, qvo vicinius eſt Chalcantum Chalcitidi, colore & tinctura nigra inducenda, cujus gratiâ Theriacam ingreditur, eo faciliorem cenſuram mereri. Hujus cauſa ſpiritum Vitrioli alii adjiciunt. Ad nativam Chalcitim ſuccedit Chalcitis illa qvæ ex Chalcantho commutata eſt, qvam in Theriaca præfert Caneparius Secund. Deſcript. Atram. cap. 14 qvia tenuioris eſt ſubſtantiæ, virtutis & penetrationis. Dealbeſcit verò Chalcantum cum ex ætate in Chalcitim tranſit. Qvam optimè referre exiſtimavimus Vitriolum uſtum non ad rubedinem, ſed candorem. An fermentationem magis calcinatio ad rubedinem promoveat, judicent Chymici. Hic certè principe inſtituto Theriaces nigrorem ſpectamus, præeunte Galeno lib. 1. de

Antid.

Digitized by Google

Antid. c. 15. In Theriaca ſua Chymica Sal vitrioli ad rubedinem purificatione deductum reponit Petr. Jo. Faber l. 9. Myroth. Spag. c. 7. & parum intereſſe cenſet Zwelſerus, qvodnam ex iſtis aſſumatur.

In Trochiſcis Hedychroi Balſamus Peruvianus niger, locum Opobalſami occupare juſſus eſt, qvia ejus copia ſufficiens extat & omnia Indiæ Orientalis Balſama proximius ad Opobalſamum accedere creduntur, magnis virtutibus decantata, Orientale ſæpius odoris ſuavitate & coloris ſimilitudine mentientia, ut pro eo non rarò à mercatoribus magno pretio vendantur. Tradit hoc loco operas mutuas Opobalſamo; aliis arte confectis balſamis, qvæ alii operoſo ſtudio ſurrogant, præferendum, ſi qvidem adulterio caret. Non ſoli nos nec primi hoc ἀντιβαλλομένῳ ſumus uſi. Intrepidè id pro Opobalſamo ſubſtituerunt ex Germanis & Gallis & Italis non pauci, in primis Florentini & Romani. Autoritates affert Michael Döringius de Opobalſ. Sect. 2. c. 4. qvi & ipſe profitetur, ſi ſincerum Balſamum Peruvianũ nanciſci contingat, qvod id pro oleo nucis Muſcatæ ad Theriacam & Mithridatium rectius recipiatur. Præterqvam enim qvod oleum nucis

Digitized by Google

Moſcatæ & gariophyllorum, qvo ad vires vero Opobalſamo multò eſt inferius: accedit & illud, qvod per id Opii vis Narcotica inſigni gradu exaltetur, adeoq; tota Antidotus ſicut efficacior in hac facultate, ita qvoad alias, qvas adjectione Opobalſami poſſidere debebat, ignavior erit. Rationibus aliis validè idem aſtruit Olhafius. Balſami enim Indici ſubſtantia lenta eſt, viſcida & ſatis craſſa, inſtar Balſami Judaici, qvalis in oleis Garyophyllorum, aut nucis moſchatæ non deprehenditur. Præterea, ſicut Balſamum Syriacum ex Galeno, Ætio, Oribaſio, Averrhoë, è ſecundo calefacientium & ſiccantium eſt ordine: ita & Balſamum Indicum, Monardo autore. Adhæc Balſamum Ægyptiacum intermedium qvendam inter Thus ac Terebinthi folium odorem ſatis gratum exhibet. Id Balſamo Indico verius qvam oleis prænominatis comperit. Sapor Balſamo amarus eſt, ſubacris & ſubaſtringens. Talis etiam Indico ineſt. Olea autem illa valdè acria ſunt & urentia, amaroris & adſtrictionis omnis expertia. Ita qvidem Olhafio perſuaſum, amarorē tamen nux myriſtica ſapore prodit, & adſtrictionem in juvando ventriculo. Sed ſi alias vires Balſamorum Indici & Ægyptiaci

cum

cum his oleis conſeramus, præſertim in vulneribus perſpectas, cauſa hæc cadent, locumq; ſuum in Theriaca, qvem aſſignavimus cum dignitate tuebitur Balſamum, qvod ex divite ſuo penu Peru mittit ex arbore Punicâ Malo majore. Amplum Balſami hujus Peruviani nigri texit elogium Nicolaus Monardus in Hiſt. Simpl. Med. cap. 9. qvem audire placet : Licet nihil aliud nobis intuliſſent Indiæ (Occidentales) qvam hoc mirabile Balſamum, Hiſpanorum tamen labor in illis inveſtigandis non inutilis exiſtimandus eſt: etenim jam multis annis periit id Balſamum qvod in Ægypto naſci ſolebat, nec usqvam gentium amplius invenitur : idcirco nobis Deus Opt. Max. illius loco Balſamum nǒvæ Hiſpaniæ dedit, qvod meo judicio inferius non eſt Ægyptiaco, ſi mirabiles ejus effectus & utilitates conſideremus. Qvibus virtutibus in medicina polleat pluribus verbis ibidem Monardus perſeqvitur, ad qvem curioſum Lectorem amandamus. Qvæ verò liqvoris notæ ſint legitimæ tradũt Florentini Medici in Receptario part. 1. qvod aqvæ infuſus fundum petat, & diutius tractatus acqvirat colorem album, non ſe miſceri patiatur æqvis partibus cum omni alio liqvore; & miſtus terebinthinæ,

næ,aut ſimili alio gummi, cum qvibus ſe nonnihil uniri patitur, perdat ſubito odorem nativum, qvanqvam gummata minoris ponderis ſint, accidere enim ut ſola drachma ſubtrahat odorem ex Uncia una vel altera balſami dicti. Sic licet Virtus balſami nigri Peruviani cum Ægyptiaco pari paſſu ambulet,ſignis tamen diſcrepat,qvippe Ægyptiacum ex Dioſcoride in aqvis & lacte non mergitur, ut hoc ſubtiliorum illud crasſiorum videatur eſſe partium. Aliis notis ſuum Balſamum nigrum pro vero nulloq; adulterio vitiato nobis commendavit Heerfordius, cum ad Theriacam admitteretur. Nec enim poſſe ullo alio oleo adulterari, qvia miſceri ſe non patitur cum oleis aut aliis pingvibus, niſi in frigida conſiſtentia. Præſentibus in officina ad oculum nobis id monſtravit. Manus volâ (in qva melius qvam ſuper ignem à calore noſtro blando miſcetur) agitatum nec oleo nec aqvæ conjungitur. Solum oleum Betulæ admittit, cum qvo facilè commiſcetur, ut ſi Impoſtoribus placitum ſit, adulterari ita posſit; ſed odore & gravi & fœtido ſe prodit, qvem non rarò in nigro Peruviano advertas. Cum ſaccharo qvoq; jungitur ſoluto, ſed in aqva frigida Balſamum ſeparatur. Idem ſuper carbones eva-

evaporans, relinqvit in fundo vaſis craſſamentum qvoddam inſtar colophoniæ, nigrum tamen ex nigro Balſamo, ruſum inſtar talci aurei ex albo Balſamo.

Cætera ad Theriaces Compoſitionem ſpectantia in præſenti expendere non vacat, cum ad aliam officinam avocemur. Nec pluribus opus eſt Diſpenſationem hanc, cui interfuimus, laudare, qvando qvidem ſe, etiam nobis tacentibus, plenisſimè omnibus commendabit qvamprimum finito fermentationis tempore publico cunctorum uſui & necesſitati proſtabit.

LUſtratis ſpeciebus pro Theriaces Diſpenſatione, ad Confectionem Matthioli acceſſimus, qvam ex præſcripto ipſius Matthioli bona fide exhibuit Heerfordius. Eſt verò Prima Antidoti deſcriptio ab ipſo Autore tradita Comm. in l. 6. Dioſcoridis, in qva pauciſſima mutavimus, qvia ab omnibus inſtructa eſt officina noſtra. Loco junci odorati ſchœnanthum aſſumſimus, & pro baccis ſmilacis aſperæ deficientibus ſambuci baccas adoptavimus. Conſilii utriusq; rationes qvivis facilè divinabit, cui integer animus. Jam non vacat per plura me diffundere. Eadem opera Orvietani Electuarii Diſpenſationem aggreſſus eſt Heerfordius juxta ſeqventem formulam, non ita pridem in hac officina approbatam à Medicis Hafnienſibus, diverſæ enim aliæ deſcriptiones circumferuntur, nosq; duas alias ex Italia nobiſcum olim attulimus, qvæ in Qvadripartito Botanico nunqvam ſatis laudando Magni noſtri D. Simonis Paulli Claſſe ſecunda leguntur. Seqvuntur utriusq; Antidoti Matthioli & Orvietani formulæ:

ANTIDOTI MATTHIOLI
DIMIDIA PARS.

R. Rhabarbari.
Rhapontici.
Rad. Phu.
Acori.
Cyperi.
Qvinqve folii.
Tormentillæ.
Ariſtol. rot.
Poëniæ.
Helenii.
Coſti.
Irid. Flor.
Chamæl. albi aa Drach. j. ſ.
Galangæ.
Imperat.
Dictamni Cret.
Angelicæ.
Millefolii.
Filipendulæ.
Zedoariæ.
Zingiber. aa Drachm. j.
Agarici Drachm. j. ſ.
Libanotidis maris

Gentianæ.
Morſ. Diaboli a a Drachm. j. g. xv.

Sem. Citri
Viticis
Cocci infectorii.
Fraxini.
Oxalidis.
Paſtinac. Sylv.
Napi.
Nigell.
Poeoniæ.
Ocymi.
Irionis.
Thlaſpios.
Foëniculi.
Ammeos a a Drachm. j.

Bacc. Lauri.
Juniperi.
Hederæ.
Sambuc.
Cubebar. a a Drachm. ſ. gr. xv.

Folior. Scordii.
Chamedryos.
Chamæpith.
Centaur. min.
Stæchad. arab.

Digitized by Google

Nardi Celticæ.
Calaminthæ.
Rutæ.
Mentæ.
Betonicæ.
Verbenæ.
Scabioſæ.
Cardui benedict.
Meliſſophylli.
Dictamn. Cretici.
Sampſuchi.
Hyperici
Scœnanth.
Marrubii.
Galegæ.
Folior. Sabinæ.
Pimpinell. aa Drachm. j.
Caricarum.
Nucum Juglandium.
Piſtaciorum aa unc. j. ſ.
Myrobalanorum Emblic. Drachm. ij.
Flor. bugloſs.
Borraginis.
Roſarum.
Lavend.

Digitized by Google

Salviæ.
Roriſmarini aa Scrup. ij.
Croci Drach. i. ſ.
Caſſiæ ligneæ veræ Drach. v.
Cariophyll.
Nucis Moſch.
Macis aa Drachm. i. g. xv.
Piperis nigri.
longi
Santalor. omnium.
Agallochi aa Drachm. ſ. gr. xv.
Cornu Cervi Crudi Drachm. ij.
Unicornu Drachm. ſ.
Oſſis de Corde Cervi.
Ramentor. Eboris.
Virgæ Cervin.
Caſtorei aa Scrup. ij.
Terræ Lemniæ Drachm. j. ſ.
Opii Drachm. ſ. g. xv.
Margar. Orient.
Fragment. Smaragdi.
Hyacinth.
Corall. rubr. aa Drach. ſ. g. xv.
Camphoræ Drach. j.
Maſtich.
Thuris

Sty-

Digitized by Google

Styracis.
Myrrhæ.
Gum. Arab.
Reſinæ Thereb.
Sagapeni.
Opopanacis
Laſerpitii aa Drach. j. g. xv.
Moſchi.
Ambar. aa Drachm. ſ.
Specierum Cord. temper.
Diamarg. frig.
Diamoſch. dulc.
Diambræ
De gemm. frig.
Trochiſc. de Camphora.
Scilliticor. aa Drach. j. g. xv.
de Vipera unc. j.
Succ. Oxalidis
Sonchi.
Scordii.
Echii.
Bugloſſæ.
Meliſſophyll. aa unc. ix.
Hypociſtidis Drachm. j.
Theriac. Elect.
Mithridat. optim. aa unc. iij.
Vini, Sach. ſ. Mell. q. ſ. Elect.

Digitized by Google

Elect. Orvietani.

℞. Rad. Gent. noſt.
Biſtort.
Ariſtol. long. & Rot.
Tormentill.
Carlinæ.
Anthor. Ver. an. unc. ſ.
Scorzoner. unc. vi. ſ.
Fol. Card. Bened.
Diptam. alb.
Sem. Ruthæ.
Bugloſs. Sylveſtr.
Citri excort.
Angelicæ an. unc. ſ.
Pulv. Omnia ſubtiliſs. & cum Melle
Clarificat. lib. ij. unc. vij.
civ. p.
& Vin. Malvat. lib. j.
Miſc. ſ. a. fiat. Elect.
In fine adde
Theriac. Andromach. unc. v. Drach. ij.
Signet. ut Supra.

Digitized by Google

TH. BARTHOLINI

Decani, Regii Archiatri & Prof.
Honorar.

DISSERTATIO SECUNDA
DE
THERIACA

In Officina
JOH. GOTHOFREDI BECKER
Pharmacop. Reg. Aulic.
I. *Febr.* 1671. *diſpenſata.*



BIBLIOTECA NAZ. ROMA

HAFNIÆ,
Literis MATTHIÆ GODICCHENII,
Sumptibus PETRI HAUBOLDI, Reg. Acad. Bibl.

Digitized by Google

Digitized by Google

THERIACA ANDROMACHI SENIORIS IN DUODECUPLO.

R. Trochiſc. Squillitic. libras ſex.
de Viper. ver.
Piperis long.
Opii Thebaic. depurat.
Machmatis Hedichroi ana libras tres.
Roſarum rubr. exſiccat.
Iridis Flor.
Succi Glycyrrhizæ,
Sem. Buniadis dulcis,
Comarum ſcordii noſtr.
Ol. nucis moſchat. expreſſi,
Cinamomi electi,
Agarici troch. ana uncias octodecim,
Myrrhæ,
Coſti odorat.
Croci optimi,
Caſſiæ lign. ver.

Chalcitidis toſt. ad alb.
Rad. Gentianæ noſtr.
Aniſi torrefacti,
Succi Hypociſtidis,
Cubebarum,
Gummi Arabici ſplendidi,
Sem. fœniculi noſtrat.
Cardamom. minor.
Seminis ſeſeleos,
Succi Acaciæ,
Thlaſpios Cret.
Comarum hyperici noſtr.
Ammeos,
Sagapeni in granis ana uncias ſex,
Caſtorei noſtr.
Ariſtolochiæ long. veræ
Sem. Dauci cretic.
Bitum. Judaïci,
Opopanac. depurat.
Flor. centaur. minor. noſtr.
Galbani depurat. ana uncias tres,
Mellis deſpumat. triplum id eſt lib. 173.
unc. tres.

Digitized by Google

TROCH. HEDICHROI IN QVADRUPLO.

R. Mari veri,
Aſari noſtr.
Amaraci noſtr.
Aſpalathi ana unc. j.
Schœnanthi,
Acori noſtr.
Valerian. noſtr.
Lign. Aloes.
Balſ. Indic. nigr.
Cinamomi,
Coſti, ana unciam unam ſemis.
Myrrhæ,
Mac. & Chariop. ana unc. j. ſ.
Nard. Indicæ,
Croci,
Caſſ. lign. ana uncias tres,
Amomi uncias ſex.
Maſticis unciam ſemis.
Vini malvatici qvantum ſatis.
Fiant Trochiſc.

TH.

Digitized by Google

TH. BARTHOLINI DISSERTATIO SECUNDA DE THERIACA

In Officina Beckeriana nuper diſpenſata.

SIc laborem labor excipit. Vix Theriacam Heerfordianam luſtrando abſolvimus, qvin ſtatim ad Beckerianam vocaremur, ut officii ratione utriusq; Antidoti Theriaces nempe Andromachi, & Mithridatii Damocratis diſpenſationi velut teſtes & Cenſores eſſemus præſentes. Non pœnituit nos opellæ, ſed læti alacresq; ad ea nos accinximus, unde mortalium ſalus, qvæ Medico curæ eſſe debet, dependet. Nam ut vittæ capiti decus faciunt, ita inſigne ducitur ſacerdotii vacare muneribus, & Medici, proſpicere ægrorum commodis. In ſinu gaudemus, & publico gratulamur, qvod cum humidæ hyemis & inconſtantis condicio vere primo vel ſecutura æſtate morborum variorum à defluxio-

nibus

Digitized by Google

nibus & putredine inſeqvente inſurgentium agmina minetur, provideatur in tempore futuris malis, hujuscemodi Antidotis qvæ catarrhos ſiccare, humores frigidos excalefacere, putredini reſiſtere ac qvancunq; malignitatem tam ſudore qvam mixtâ ex tot tantisq; remediis facultate qveant expugnare. Non deſunt partibus ſuis illi qvi & idoneas ſpecies pro Compoſitionibus conqvirant precio & prece, & manu docta miſceant. Inter qvos numeramus Johannem Gothofredum Becker, Pharmacopœum fide pariter & peritiâ ſpectatum, in Chemia non tralaticio ſtudio verſatum, qvi non ita pridem ex ſingulari indulgentia Auguſtisſimi Regis Divi FRIDERICI TERTII, officinam qvartam, ſed paucis ſecundam, in Urbe Regia inſtruxit ſub ſigno Elephantis, animalium ſpectatisſimi. Huc ex condicto cum Collegis meis ſuſpiciendis nudius tertius adveniens, Mithridatii & Theriaces Compoſitioni deſtinatas herbas & aromata, ſtratæ menſæ ſplendidè impoſita, more majorum, debita cura examinaturus, rectè ſe omnia & convenienter habere perſpexi; nec qvicqvam deſiderari ad Diſpenſationem pompoſam, veterum præſcripto conformem. Qvod mecum faſſi ſunt Medici Cele-

Celeberrimi, in ſimplicium examine verſatisſimi, qvi Facultati noſtræ nomen, ſed famam æternitati conſecrarunt. In ſuccedaneis verò ea ſervavimus communi conſenſu, qvæ nuperrimè in Diſpenſatione Heerfordianæ Theriaces admiſſa fuerunt & approbata, ne vel tantillum alterutrius precio decederet. Qvod unum hactenus in votis fuit, ut ex patrio ſinu depromerentur ea qvæ vel partem primariam Antidoti vel vicariam conſtituunt, ſenſim me aſſecuturum ſpero. In qvam curam ſedulò incumbam. Fatigabo curioſorum animos, ſuperabo voluntates, tentabo omnium amores qvi patriam amant, qvi naturam venerantur, qvi mortalium ſalutem privatæ præferunt, qvi Regi ſuo obſeqvium debent. Jacta per me eſt alea. Colluſores inveniam. In amico colloqvio inter Theriaces luſtrationem cum Collegis de neceſſario & præclaro, niſi me fallit opinio, propoſito egi, & in patriæ laudem, artisq; Medicæ augmentum, Theriacam Danicam ex inqvilinis medicamentis confici poſſe per partes me oſtenſurum promiſi. Claſſicum cecini aliàs non ſemel. Eadem tubâ reſonabit diſſertatio hæc poſt primam ſecunda, & ſono aucto reliqvæ, qvæ forſan ſeqventur Diſſertationes

Digitized by Google

hujus argumenti, perſtrepent, ut orbi innoteſcat, qvantum velim, & patriæ, qvantum poſſit. De ſcilliticis & viperinis trochiſcis, calamo aromatico, ſemine Petroſelini Macedonici, Acaciæ ſucco, Chalcitide, & Balſamo paucis lineis actum nuper. Pertexemus telam. Cæterum qvia de Opobalſamo ejusq; ſuccedaneo inqvilino reſtant non pauca qvæ ad eandem lineam ſpectant, expedienda illa prius hac Diſſertatione erunt qvam pedem promoveam. Occaſionem verò dedit Beckerus noſter. Ad Opobalſamum enim cum nos in ſimplicium examine, qvæ ad Theriacam referuntur, perduceret ordo, veri Opobalſami particulam nobis obtulit, theſauri loco æſtimandam, ſi omnes Opobalſami veri notas ſuſtineret, qvas veterum recentiorumq; experientia ſuggesſit. In nuce Indica precioſus ille liqvor Unciarum novem allatus fuerat, jamq; maxima ejus portio Regi Divo ceſſerat, ut, qvæ adhuc ſuperſunt Unciæ qvatuor, Diſpenſationi in duodecuplo non ſufficiant. Contenti nos Balſamo Peruviano, ut Opobalſamum ſuum, qvod eo titulo acceperat, ad minorem aliqvam Compoſitionem reſervaret, bono animo ſuaſimus. Memoriæ meæ adhuc obverſatur lis inter Pharmacopœos Romanos

46

nos oborta, cum Romæ degerem. Manfredus qvidam Theriacam ſuam ex vero Opobalſamo, qvod magno pretio per mercatorem Venetum ſibi comparaverat, confectam pro præſtantiſſimo medicamento vendere non dubitavit. Invido oculo lucrum hoc ſeu gloriolam hanc aſpicientes alii Pharmacopolæ, qvorum Theriaca vilior reputabatur, cœperunt in dubium vocare Opobalſami Manfrediani fidem & innocentiam, & ad ſui patrocinium concitare Medicos nonnullos, qvi ſcripto publico recentem Manfredi Theriacam & Opobalſami veritatem damnarunt. Hinc majorum authoritate res controverſa ad præcipuos Italiæ Medicos & Simpliciſtas, ut vocant, devoluta, Baldum & Perlam Romæ, Veslingium Patavii, Nardum Florentiæ, Campios Lucæ, Donzellum Neapoli, Caſtellum Meſſanæ, aliosq; diligentius examinata liqvoris particula, qvæ ſingulis mittebatur, in favorem Manfredi cecidit, ſicut curioſæ pariter & varia eruditione refertæ de Opobalſamo Romano Diſſertationes laudatorum Medicorum fuſius edocent, qvas in compendium redactas Vir Clarisſimus Volckamerus publico legendas exhibuit. Ut hanc invidiam declinaret Beckerus, autor fui, ut in alios uſus Balſamum

Digitized by Google

ſuum ſervaret, donec experimentis factis certior eſſet, adulterio carere, difficilia verò eſſe experimenta, qvia de ſenſu veterum litigant recentiores; magna qvoq; affinitate Balſama Occidentalis Indiæ, aliaq; artificio confecta, & alia adulterata rem hanc ſimilitudine involvunt. Variæ inſuper Opobalſami ætates nos ſæpe ſuſpenſos reddunt, ut taceam magnam eſſe pretioſi iſtius liqvoris penuriam, qvia arbores Balſami ex qvarum ramulis liqvor vel ſua ſponte vel inciſione profluit, nullæ in Judæa reperiuntur, rariores in Ægypto eſſe cœperunt hortis devaſtatis, & qvanqvam in Arabia qvoq; creſcant, ſuccus tamen exſtillans vel inde decoctus, ſicut teſtatur P. Alpinus, à Seripho Principe excipitur, qvi ſingulis annis Turcarum Imperatori donat tres Opobalſami qvatuorve libras, præfecto Cayrino libram, Peregrinorum ſepulchrum Mahometis viſitantium Duci ſelibram, & aliis duobus Præfectis particulam. Unde perexiguum ad nos deferri poteſt. Nec enim in Europæ hortis frutex balſami feliciter perennat, qvem ſemel Venetiis domi ſuæ florentem habuit idem Alpinus, ex cujus ſtipite, ubi alia qvæpiam foliorum ab eo abſcindebantur, verum Opobalſamum ſtillaſſe multi ſpecta-

ſpectarunt, & poſtea in aliis hortis Italiæ, temporibus noſtris, ſed raro artificio, viſi ſunt florere, unde tamen ad Medicos uſus nihil redundavit. Ætatum diſcrimen accuratè in experiendo obſervandum, ne in judicando decipiamur. In prima infantia odor eſt acutisſimus, ut & dolorem capitis & narium hæmorrhagiam induxerit, color albus, qvem ſemper ſervat ſi aqvæ vel lacti immergatur. Tenaci lacti ſimilem vocat Strabo l. 16. ſuccum ex cortice arboris in vaſis ſuſceptum, deinde in conchis coagulatum. Sapor illi, amariuſculus, adſtringens, ſubſtantia tenuis, in aqva fluitans. Seqventibus verò ætatibus, præſertim in ſenio, recedit longius à prædictis notis bonitatis, qvod diligenter obſervandum, ne ætati fiat injuria. In provecta qvippe ætate color obſcurior, odor vix diſcernitur, ſubſtantia ſegnior & crasſior, ut ex aqva difficulter vel tardè eniti qveat. Ex qvacunq; ætate ſit, qvia recentisſimum Opobalſamum adeſſe non poteſt, libenter amplectimur, niſi ultimum ſenium obrepſerit. Anteqvam ad experimenta nos accingamus, vera ſigna veri Opobalſami, qvale ex veterum præſcripto Theriaca poſtulat, priusqvam ſenium attigerit, ex Dioſcoride breviter haurienda lib. 1. cap. 18. Primum

eſt,ut ſit validi odoris. Εὔτονος non tantum firmum & robuſtum ſignificat odorem, ſed & ſvavem. Πολλὴν ὀσμὴν ait Theophraſtus l. 9. Hiſt. Plant. c. 6. ſubitò ſpacium per longum permeantem. Suavitatem odoris veterum alii deprædicant. Solinus Polyhiſt. cap. 38. è plaga eximiæ ſuavitatis gutta manat, qvod ex Plinio l. 12. cap. 25. deſumſit, qvi tamen ætates confundens, odoratam lacrymam fieri in fricando ait, qvæ probatio ſenectutis eſt, qvando arida. Negare qvidam non erubuit, Opobalſamum nullo ſuavi odore commendari, vel tantum antiqvis benè odoratum fuiſſe, qvos ex recentioribus refellit Petrus Servius l. de Odoribus. Magnus Veslingius, amicus noſter, in Ægypto odoris ſuavitatem gratam deprædicabat. Secundò ſincerum laudat Dioſcorides, nullis permixtum heterogeneis, qvæ nativam ſimplicitatem & tenuitatem corrumpant. Mox ſubacidum damnat, vetuſtatis ſine dubio argumentum. Dilui autem facile admittit, ſeu ἐνδιεῖν, qvod facilè penetret ob partium tenuitatem qva ex Galeno pollet, ſicut cum Marcello exponit Saracenus. Tenuem igitur ſuccum vocat Plinius, alii pellucidum. Sit qvoq; lævis, ſuperficie æqvali nec divulſa, qvo ſenſu ὑπόστασις urinæ λείη appellatur Hippocra-

pocrati in Prognoſticis, vel ſimplici, ad differentiam illorum qvæ variegata ſunt, ſicut Suidas in voce λεῖα ex Thucydide interpretatur. Aſtringentem deniq; & lingvam modicè mordentem deſiderat Dioſcorides, aromatici ſaporis documento. Ut autem ſincerum probet nullo alienæ rei commercio vitiatum, experimenta proponit, in aqva, in lacte & in panno tentanda. Laneæ veſti inſtillatus, ſi deinde eluatur, neq; maculam facit, neq; notam ullam relinqvit. Pannum autem coccineum denſius eligendum monet Joh. Pona part. 2. Comm. de Balſamo, & ſuſpendendum. Relinqvit qvidem ob viſcoſitatem maculam, advertente P. Alpino, ſed qvæ paulatim deleatur. Rurſumq; purus lacti inſtillatus idipſum coagulat. Non ab aciditate, qvæ balſamo nativa non eſt, ſed potius ab acrimonia qvadam & adſtringendi facultate. Unde non tam coagulare lac ſicut latinus Dioſcoridis Interpres indicat, qvam denſare, id qvod Dioſcoridi ſignificat πήγνυσι, animadvertit Clariſſimus Rhodius noſter ad Comp. 33. Scribonii. At Plinius inter ſummas probationes ponit, lac coagulare, qvod in ſuo Opobalſamo qvoq; ſucceſſiſſe ſcribit Pona. Certè coagulari non poteſt lac, niſi denſetur.

Præ-

Præterea ſincerus ex Dioſcoride lacti aut aqvæ infuſus celeriter diffunditur atq; lacteſcit. Diffunditur per liqvorum ſuperficiem, qvod permixtionem vocat Abenſina, qvi easdem notas repetit l. 2. Canon. tract. 2. cap. 84. ita tamen ut totus exinde extrahi poſſit. Vitiati ſignum eſt, ſi in fundo ſubſidat, vel ætatis ſenilis, ſubtilioribus particulis emortuis. Vel igitur falſus eſt Plinius, qvi lib. 12. cap. 25. denſari guttam ad ima vaſis deſidentem contra Dioſcoridis autoritatem & peritiorum experientiam ſcripſit, vel ab amanuenſibus corruptus. Addita bis negativa, locum ita emendat Pona; *non ſinceri denſatur in tepida aqva gutta ſidens ad ima vaſis, non adulterata olei modo innatat.* Si vulgata lectio ſervanda, Plinio annoſiorem ſuccum Balſami ad manus fuiſſe ſuſpicio eſt, qvi vel ſubſidens lentè aſſurgit, vel prorſus in fundo remanet. Vetuſtate enim craſſeſcit. Sincerus ob partium tenuitatem ſe per liqvores expandit ſine circulo in ſe contracto aut more ſtellarum radiato, propter tenacitatem tamen ita unito, ut facilè ſtilo eximatur. Hiſce notis brevisſimè explicatis alias recentiores addunt, minoris tamen & fidei & mo-

Digitized by Google

nigrum pariter & album diverſum inter ſe experti ſumus. Nigrum qvod ex arbore Peruviana novæ Hiſpaniæ inciſa effluit, odore gravius, in lacte tepido fundum ſtatim petit, ubi nigra gutta conglobata permanens, enatare neſcit. In aqva calida eodem modo ſe gerit, & in lanea veſte rubra maculam relinqvit. Ferro inunctum flammam non concipit, ut craſſiorum eſſe partium videatur. Album verò omnibus ferè notis verum Opobalſamum exprimit, ſive illud ex inciſa eadem arbore profluat, ut aliis viſum fuit, ſive ſit Tolutanum, de qvo Nic. Monardus in Hiſtor. Simpl. cap. 10. ſive deniqve ex arbore Ietaibæ deſtillet, qvam deſcribit Wilhelm. Piſo lib. 4. Hiſt. Nat. Braſ. cap. 8. & Marcgravius lib. 3. cap. 5. pellucida qvippe ejus reſina, nunc albicans ſi recens ſit, nunc flavens ſi provectior, ſuccino ſimilis colore qvidem, non duritie, prunis impoſita ſuavisſimum ſuffitum præbens. Odore iſtud Balſamum, qvod habemus, nigro Peruviano ſuavius, non ita nares potenti ſenſu ferit. Guttæ hujus in aqva calente ſe amplisſimè diffundunt in ſuperficie, ad fundum non merguntur, refrigeratæ per ſpatulam nullo negotio junctis particulis glutinoſis extrahuntur. In lacte tepido

nibus & putredine inſeqvente inſurgentium agmina minetur, provideatur in tempore futuris malis, hujuſcemodi Antidotis qvæ catarrhos ſiccare, humores frigidos excalefacere, putredini reſiſtere ac qvancunq; malignitatem tam ſudore qvam mixtâ ex tot tantisq; remediis facultate qveant expugnare. Non deſunt partibus ſuis illi qvi & idoneas ſpecies pro Compoſitionibus conqvirant precio & prece, & manu doctâ miſceant. Inter qvos numeramus Johannem Gothofredum Becker, Pharmacopœum fide pariter & peritiâ ſpectatum, in Chemia non tralaticio ſtudio verſatum, qvi non ita pridem ex ſingulari indulgentia Auguſtisſimi Regis Divi FRIDERICI TERTII, officinam qvartam, ſed paucis ſecundam, in Urbe Regia inſtruxit ſub ſigno Elephantis, animalium ſpectatisſimi. Huc ex condicto cum Collegis meis ſuſpiciendis nudius tertius adveniens, Mithridatii & Theriaces Compoſitioni deſtinatas herbas & aromata, ſtratæ menſæ ſplendidè impoſita, more majorum, debita cura examinaturus, rectè ſe omnia & convenienter habere perſpexi; nec qvicqvam deſiderari ad Diſpenſationem pompoſam, veterum præſcripto conformem. Qvod mecum faſſi ſunt Medici

Cele-

Celeberrimi, in ſimplicium examine verſatisſimi, qvi Facultati noſtræ nomen, ſed famam æternitati conſecrarunt. In ſuccedaneis verò ea ſervavimus communi conſenſu, qvæ nuperrimè in Diſpenſatione Heerfordianæ Theriaces admiſſa fuerunt & approbata, ne vel tantillum alterutrius precio decederet. Qvod unum hactenus in votis fuit, ut ex patrio ſinu depromerentur ea qvæ vel partem primariam Antidoti vel vicariam conſtituunt, ſenſim me aſſecuturum ſpero. In qvam curam ſedulò incumbam. Fatigabo curioſorum animos, ſuperabo voluntates, tentabo omnium amores qvi patriam amant, qvi naturam venerantur, qvi mortalium ſalutem privatæ præferunt, qvi Regi ſuo obſeqvium debent. Jacta per me eſt alea. Colluſores inveniam. In amico colloqvio inter Theriaces luſtrationem cum Collegis de neceſſario & præclaro, niſi me fallit opinio, propoſito egi, & in patriæ laudem, artisq; Medicæ augmentum, Theriacam Danicam ex inqvilinis medicamentis confici poſſe per partes me oſtenſurum promiſi. Claſſicum cecini aliàs non ſemel. Eadem tubâ reſonabit diſſertatio hæc poſt primam ſecunda, & ſono aucto reliqvæ, qvæ forſan ſeqventur Diſſertationes

 hujus

Digitized by Google

hujus argumenti, perſtrepent, ut orbi innoteſcat, qvantum velim, & patriæ, qvantum poſſit. De ſcilliticis & viperinis trochiſcis, calamo aromatico, ſemine Petroſelini Macedonici, Acaciæ ſucco, Chalcitide, & Balſamo paucis lineis actum nuper. Pertexemus telam. Cæterum qvia de Opobalſamo ejusq; ſuccedaneo inqvilino reſtant non pauca qvæ ad eandem lineam ſpectant, expedienda illa prius hac Diſſertatione erunt qvam pedem promoveam. Occaſionem verò dedit Beckerus noſter. Ad Opobalſamum enim cum nos in ſimplicium examine, qvæ ad Theriacam referuntur, perduceret ordo, veri Opobalſami particulam nobis obtulit, theſauri loco æſtimandam, ſi omnes Opobalſami veri notas ſuſtineret, qvas veterum recentiorumq; experientia ſuggeſſit. In nuce Indica precioſus ille liqvor Unciarum novem allatus fuerat, jamq; maxima ejus portio Regi Divo ceſſerat, ut, qvæ adhuc ſuperſunt Unciæ qvatuor, Diſpenſationi in duodecuplo non ſufficiant. Contenti nos Balſamo Peruviano, ut Opobalſamum ſuum, qvod eo titulo acceperat, ad minorem aliqvam Compoſitionem reſervaret, bono animo ſuaſimus. Memoriæ meæ adhuc obverſatur lis inter Pharmacopœos Romanos

Digitized by Google

nos oborta, cum Romæ degerem. Manfredus qvidam Theriacam ſuam ex vero Opobalſamo, qvod magno pretio per mercatorem Venetum ſibi comparaverat, confectam pro præſtantiſſimo medicamento vendere non dubitavit. Invido oculo lucrum hoc ſeu gloriolam hanc aſpicientes alii Pharmacopolæ, qvorum Theriaca vilior reputabatur, cœperunt in dubium vocare Opobalſami Manfrediani fidem & innocentiam, & ad ſui patrocinium concitare Medicos nonnullos, qvi ſcripto publico recentem Manfredi Theriacam & Opobalſami veritatem damnarunt. Hinc majorum authoritate res controverſa ad præcipuos Italiæ Medicos & Simpliciſtas, ut vocant, devoluta, Baldum & Perlam Romæ, Veslingium Patavii, Nardum Florentiæ, Campios Lucæ, Donzellum Neapoli, Caſtellum Meſſanæ, aliosq; diligentius examinata liqvoris particula, qvæ ſingulis mittebatur, in favorem Manfredi cecidit, ſicut curioſæ pariter & varia eruditione refertæ de Opobalſamo Romano Diſſertationes laudatorum Medicorum fuſius edocent, qvas in compendium redactas Vir Clarisſimus Volckamerus publico legendas exhibuit. Ut hanc invidiam declinaret Beckerus, autor fui, ut in alios uſus Balſamum

ſuum ſervaret, donec experimentis factis certior eſſet, adulterio carere, difficilia verò eſſe experimenta, qvia de ſenſu veterum litigant recentiores; magna qvoq; affinitate Balſama Occidentalis Indiæ, aliaq; artificio confecta, & alia adulterata rem hanc ſimilitudine involvunt. Variæ inſuper Opobalſami ætates nos ſæpe ſuſpenſos reddunt, ut taceam magnam eſſe pretioſi iſtius liqvoris penuriam, qvia arbores Balſami ex qvarum ramulis liqvor vel ſua ſponte vel inciſione profluit, nullæ in Judæa reperiuntur, rariores in Ægypto eſſe cœperunt hortis devaſtatis, & qvanqvam in Arabia qvoq; creſcant, ſuccus tamen exſtillans vel inde decoctus, ſicut teſtatur P. Alpinus, à Seripho Principe excipitur, qvi ſingulis annis Turcarum Imperatori donat tres Opobalſami qvatuorve libras, præfecto Cayrino libram, Peregrinorum ſepulchrum Mahometis viſitantium Duci ſelibram, & aliis duobus Præfectis particulam. Unde perexiguum ad nos deferri poteſt. Nec enim in Europæ hortis frutex balſami féliciter perennat, qvem ſemel Venetiis domi ſuæ florentem habuit idem Alpinus, ex cujus ſtipite, ubi alia qvæpiam foliorum ab eo abſcindebantur, verum Opobalſamum ſtillaſſe multi ſpecta-

ſpectarunt, & poſtea in aliis hortis Italiæ, temporibus noſtris, ſed raro artificio, viſi ſunt florere, unde tamen ad Medicos uſus nihil redundavit. Ætatum diſcrimen accuratè in experiendo obſervandum, ne in judicando decipiamur. In prima infantia odor eſt acutisſimus, ut & dolorem capitis & narium hæmorrhagiam induxerit, color albus, qvem ſemper ſervat ſi aqvæ vel lacti immergatur. Tenaci lacti ſimilem vocat Strabo l. 16. ſuccum ex cortice arboris in vaſis ſuſceptum, deinde in conchis coagulatum. Sapor illi, amariuſculus, adſtringens, ſubſtantia tenuis, in aqva fluitans. Seqventibus verò ætatibus, præſertim in ſenio, recedit longius à prædictis notis bonitatis, qvod diligenter obſervandum, ne ætati fiat injuria. In provecta qvippe ætate color obſcurior, odor vix diſcernitur, ſubſtantia ſegnior & crasſior, ut ex aqva difficulter vel tardè eniti qveat. Ex qvacunq; ætate ſit, qvia recentisſimum Opobalſamum adeſſe non poteſt, libenter amplectimur, niſi ultimum ſenium obrepſerit. Anteqvam ad experimenta nos accingamus, vera ſigna veri Opobalſami, qvale ex veterum præſcripto Theriaca poſtulat, priusqvam ſenium attigerit, ex Dioſcoride breviter haurienda lib. 1. cap. 18. Primum

eſt,ut ſit validi odoris. Εὔτονος non tantum firmum & robuſtum ſignificat odorem, ſed & ſvavem. πολλὴν ὀσμὴν ait Theophraſtus l. 9. Hiſt. Plant. c. 6. ſubitò ſpacium per longum permeantem. Suavitatem odoris veterum alii deprædicant. Solinus Polyhiſt. cap. 38. è plaga eximiæ ſuavitatis gutta manat, qvod ex Plinio l. 12. cap. 25. deſumſit, qvi tamen ætates confundens, odoratam lacrymam fieri in fricando ait, qvæ probatio ſenectutis eſt, qvando arida. Negare qvidam non erubuit, Opobalſamum nullo ſuavi odore commendari, vel tantum antiqvis benè odoratum fuiſſe, qvos ex recentioribus refellit Petrus Servius l. de Odoribus. Magnus Veſlingius, amicus noſter, in Ægypto odoris ſuavitatem gratam deprædicabat. Secundò ſincerum laudat Dioſcorides, nullis permixtum heterogeneis, qvæ nativam ſimplicitatem & tenuitatem corrumpant. Mox ſubacidum damnat, vetuſtatis ſine dubio argumentum. Dilui autem facile admittit, ſeu ἐνδιδὸν, qvod facilè penetret ob partium tenuitatem qva ex Galeno pollet, ſicut cum Marcello exponit Saracenus. Tenuem igitur ſuccum vocat Plinius, alii pellucidum. Sit qvoq; lævis, ſuperficie æqvali nec divulſa, qvo ſenſu ὑπόστασις urinæ λείη appellatur Hippocra-

pocrati in Prognoſticis, vel ſimplici, ad differentiam illorum qvæ variegata ſunt, ſicut Suidas in voce λεῖα ex Thucydide interpretatur. Aſtringentem deniq; & lingvam modicè mordentem deſiderat Dioſcorides, aromatici ſaporis documento. Ut autem ſincerum probet nullo alienæ rei commercio vitiatum, experimenta proponit, in aqva, in lacte & in panno tentanda. Laneæ veſti inſtillatus, ſi deinde eluatur, neq; maculam facit, neq; notam ullam relinqvit. Pannum autem coccineum denſius eligendum monet Joh. Pona part. 2. Comm. de Balſamo, & ſuſpendendum. Relinqvit qvidem ob viſcoſitatem maculam, advertente P. Alpino, ſed qvæ paulatim deleatur. Rurſumq; purus lacti inſtillatus idipſum coagulat. Non ab aciditate, qvæ balſamo nativa non eſt, ſed potius ab acrimonia qvadam & adſtringendi facultate. Unde non tam coagulare lac ſicut latinus Dioſcoridis Interpres indicat, qvam denſare, id qvod Dioſcoridi ſignificat πήγνυσι, animadvertit Clariſſimus Rhodius noſter ad Comp. 33. Scribonii. At Plinius inter ſummas probationes ponit, lac coagulare, qvod in ſuo Opobalſamo qvoq; ſucceſſiſſe ſcribit Ponaus. Certè coagulari non poteſt lac, niſi denſetur.

Præ-

nigrum pariter & album diverſum inter ſe experti ſumus. Nigrum qvod ex arbore Peruviana novæ Hiſpaniæ inciſa effluit, odore gravius, in lacte tepido fundum ſtatim petit, ubi nigra gutta conglobata permanens, enatare neſcit. In aqva calida eodem modo ſe gerit, & in lanea veſte rubra maculam relinqvit. Ferro inunctum flammam non concipit, ut craſſiorum eſſe partium videatur. Album verò omnibus ferè notis verum Opobalſamum exprimit, ſive illud ex inciſa eadem arbore profluat, ut aliis viſum fuit, ſive ſit Tolutanum, de qvo Nic. Monardus in Hiſtor. Simpl. cap. 10. ſive deniqve ex arbore Ietaibæ deſtillet, qvam deſcribit Wilhelm. Piſo lib. 4. Hiſt. Nat. Braſ. cap. 8. & Marcgravius lib. 3. cap. 5. pellucida qvippe ejus reſina, nunc albicans ſi recens ſit, nunc flavens ſi provectior, ſuccino ſimilis colore qvidem, non duritie, prunis impoſita ſuaviſſimum ſuffitum præbens. Odore iſtud Balſamum, qvod habemus, nigro Peruviano ſuavius, non ita nares potenti ſenſu ferit. Guttæ hujus in aqva calente ſe ampliſſimè diffundunt in ſuperficie, ad fundum non merguntur, refrigeratæ per ſpatulam nullo negotio junctis particulis glutinoſis extrahuntur. In lacte tepido

D eadem

eadem ratione ſe dilatant, lacq; coagulant, & ſeparatæ inde eximuntur. Gummata qvidem alia lac qvoq; coagulant, ſed reliqvas notas ſuſtinere non poſſunt. Ferro inunctus albus Balſami ſuccus claram flammam citò concipit, ſicut oleum terebinthinæ. In panno coccineo ſtatim imbibitur, ſed facilè eraditur. Præſtantior igitur eſt ſuccus albus nigro Peruviano, qvia notis reſpondet vero Opobalſamo, adeò ut ſi copia hujus nobis eſſet, libentius pro vero Opobalſamo in Theriaca ſupponeremus. Intermedium eſſe inter nigrum Peruvianum & album, qvanqvam de pretio & odore non loqvar, hoc indicio ſcimus. Peruvianum nigrum cum oleo nuciſtæ & cera liqveſcit prunis in cochleari impoſitum, ſed in fundo in granula reſolvitur nigricantia. Ita & Opobalſamum hoc, qvod examinamus, ſed parcius. Hinc Pharmaceutica cautio oritur utiliſſima, conjungi hos Balſami liqvores in ceratis qvidem poſſe qvamdiu medicamenti forma frigida eſt, neutiqvam ſi liqvetur. Subſident enim & ſocia medicamenta deſtituunt.

Cæterum ſi vel nullius Balſami exotici copia nobis foret, vel de mangonio ſuſpicio naſceretur, pro

pro Theriaca Danica conficienda ſperarem in patrio ſolo aptum ſuccedaneum poſſe inveniri. Tam benignus eſt Deus noſter, ut noſtris neceſſitatibus munera ſua nunqvam deneget, etiam domi naſcentia. Non me ſollicitum tenebit oleum nucis moſchatæ & cariophyllorum, qvæ plerumqve in locum Opobalſami ſuccedunt. Nec de laurino oleo laborandum cenſeo, aut ex ſeminibus citri confecto, nec myrrham propugnabo, qvæ omnia Rondeletius ex Theriaca ſua exeſſe juſſit, nec deniqve ſtacten advocabo, ſeu myrrham liqvidam, qvam reliqvis proſcriptis anteponit idem Rondeletius: qvippe peregrina illa ſunt omnia, nec vota noſtra implent ſi vel cupido emergat Theriacam ex ſolis inqvilinis ſimplicibus conficere, vel intercepto cum Oriente commercio aromata nulla ad nos posſint deportari. Oleum ex granis Juniperi ad manus eſt, qvod Johannes Placotomus pro ſuccedaneo approbavit. Lucas Chynus oleum ex ſemine Hyperici elegit. Pini piceæq; lignorum reſina, ad lethalia medicamenta & ſerpentium morſus commendatur Dioſcoridi lib. 1. cap. 94. Niſi nautis noſtris & aurigis pix familiarior eſſet, de inſigni virtute medicaminis nullus ambigerem, vel eo

nomine æſtimandi, qvod Juſtinus Trogi Epitomator l. 36. teſtetur arbores Opobalſami formam ſimilem piceis arboribus habere, niſi qvod ſunt humiles magis & in vinearum morem excoluntur. Abietis noſtratis abiegna magno in precio eſt, ut ex larigna adulteretur à mercatoribus lucri gratia. Eam tamen à larigna diſcernere docet Matthiolus, qvod abietis lacryma ſubſtantia minus conſiſtat, odore præſtantisſimo fragret, & guſtui amarior ſit qvam larigna: magis excalfacit & eadem præſtat valentius, ad annum asſervata flaveſcit qvadantenus. Inſigne vulneribus Balſamum eſt, & ægrè ſpirantibus & urinæ vitiis commodum, in antidotis Balſami vice ingrediens, qvibus notis à Dioſcoride Opobalſamum deſcribitur. Sed præſtantius ſuccedaneum eſt oleum ſuccini, qvod iccirco Opobalſamum Europæum vocat Crollius. Michael Döringius Sect. 3. De Opobalſ. totus in eo eſt, ut evincat Syllogismo oleum ſuccini rectificatisſimum Opobalſami locum jure ac accommodè ſuſtinere poſſe. Multi anni effluxerunt cum Syllogismum in ſcholis non audiverim. Gratum erit poſt tot annorum ferias Concluſiones Philoſophicas proponenti auribus favere & lingvis, vel eo potisſimum

ſimum nomine qvia opportuna propoſito noſtro loqvitur. Ita verò ille in Prœmio:

Qvodcunq; remedium ſimplex Opobalſami vires, qvantum ad confectionem Theriaces ac Mithridatii inprimis attinet, exactius æmulatur, ac ſincerum facillimè, minoriqve ſumptu haberi poteſt, id utiq; alteri dubio, & fraudibus Myropolarum, uni lucro inbiantium, qvam maximè expoſito, eſt præferendum:

Tale ſuccini eſt oleum, Ergo &c.

In minori propoſitione nonnihil laboris impendendum, in qva cardo rei controverſæ vertitur. Priora enim pro confesſis ſumuntur. Nam compoſita aſſumere qvando ſimplicia ejusdem virtutis haberi poſſunt, naturæ eſt injuria, & temeritas vel oſtentatio humana. Compoſita Balſama non paucis placuerunt pro Opobalſamo ſupponi, nec nobis ex oleis herbarum odoratarum, qvas patria tellus ſubminiſtrat, deficeret

ſuccedaneum, ſi id ageremus ut per ambages à recto itinere deflecteretur. Cæterum convenientius ſimplici Opobalſamo ſimplex ſuccedaneum ſubſtituitur, ut qvod per pauca fieri poteſt, per plura non tentetur. Similitudinem intercedere inter ſuccinum noſtrum album & Opobalſamum, nemo diffitebitur, qvi ſucci generationem & virtutes expenderit. Noſtrum voco. Non ſolum enim ex Borusſia prodit, ſed ad littora Cimbriæ noſtræ copioſe eructat mare, imò in foſſis urbis hujus Regiæ, cum nuper pomœria ampliarentur, multa fruſta magna & parva à foſſoribus eruta fuere. Vegetabile eſſe, fit veroſimile. Niſi fallit conjectura, eſt lacrima arboris piceæ ex ſylvis mari vicinis aliunde profluens, & ad littora noſtra appellens, qvæ à maris ſalſedine induratur. Antiqvorum plurimi ita crediderunt, de qvibus non loqvar. Ex poſterioribus Olaus Magnus l. 12. c. 6. & 20. ſcribit in Gothiæ, Finnoniæ, Sueciæ littoribus & ripis, rumpi arbores, pini vel abietis ſimiles, æſtuoſis menſibus, inqve mare delatum gummi devehi in objectum meridionale latus Boruſſiæ. Eruitur qvidem hinc inde ex terræ viſceribus, ſed qvæ patrum noſtrorum ætate, mari ſubjacuere. Alii de

Suc-

Digitized by Google

Succini generatione dato ſtudio egerunt, ut in ſcribendo brevitatem mihi debeam imperare. Nobis in præſenti ſufficit liqvidam reſinam in primo ortu fuiſſe, qvæ coagulata à ſale marino conſiſtentiam ſolidam monſtrat, ſicut alia oleoſa à Spiritu Salis Chymicorum congelantur. Ex Succino oleum, qvod per rectificationem extrahitur, in conſiſtentia liqvori balſamico affine, easdem ferè pro ætatis ratione mutationes patitur. Calidus & ſiccus hic eſt gradu ſecundo, illud calefacit in primo, ſiccat in ſecundo, cum qvo convenit cenſura Aëtii tetr. 1. ſ. 1. & Oribaſii l. 15. Collect. Medic. c. 1. ex Galeno, tantam balſamo non ineſſe caliditatem, qvantam nonnulli arbitrantur, partium tenuitate decepti. Poſſet & oleum ſuccini intenſi⁹ calefacere ſeparatis prius arte Chymica craſſioribus particulis. Hinc uterqve liqvor oleoſus pingvisqve, aſtringendi, roborandi & pro varia ſubjecti ratione, aperiendi, purificandi, putredinіqve reſiſtendi facultate pollet. Innumeræ olei ſuccini decantatæ dotes, qvas Boëtius l. 2. hiſt. gem. & lap. Libavius l. de Nat. Succin. c. 4. aliiqve non pauci pleno ore deprædicant, nobis cottidiano uſu approbatas, non remorantur ſuſceptum ſermonem. At ſi qvidem

The-

Theriaces virtus in morbis malignis & peſtiferis maximè elucet, qvibus roborando corpus & ſudores movendo reſiſtit qvaſi Herculea manu, certos nos fecit Doctorum autoritas & communis experientia, oleum ſuccini nihil hoc paſſu cedere Opobalſamo. Crollio ſi credimus in Baſil. Chymica, in peſte una gutta mane & veſperi naribus affricata omni veneno reſiſtit. Correpto datur à Scrupulo uno ad duos in aqva Carduibenedicti. Confert qvoqve in deliqviis animi, languore & palpitatione cordis. Easdem facultates repetit P. Jo. Faber l. 4. Myroth. ſpag. c. 14. Mirisqve modis extollit Boëthius de Boot l. 2. c. 160 olei uſum docens ad aëris contagia, peſtem ac catarrhos prohibendos. Ad Theriacam ideò inprimis utile cenſet Döringius de Opobalſ. c. 3. ſect. 3. ut opii vim Narcoticam hebetet, & ex adverſo reliqvas antidotorum vires multò præſtantiores efficiat. Varias ejusdem olei utilitates in Chirurgia & Pharmacia alibi qværat, cui volupe. Mihi curæ fuit per experimenta diſcere qvanta affinitate ad Balſami Orientalis vel Tolutani naturam accederet. In aqva tepida immiſſum, inſtar Opobalſami & balſami albi Occidentalis, fundum non petit, ſed ſupernatat in ſuperficie

amplo

Digitized by Google

amplo ſpatio ſe diffundens. In lacte qvoqve lacteſcit, ſive ita unitur ut colore ab illo diſcerni non poſſit, per ſuperficiem latè dilatatum, ipſumqve lac coagulat. In uno deficit, qvod colligi iterum & integrum extrahi neqveat cum refrixerit aqva vel lac. Iſtas notas in Opobalſamo veteres annotarunt, & in bālſamo Occidentali albo expertus ſum, ut pronuper monui. Repetii eadem de albo experimenta, nec fefellere, & ut vel conſenſus vel diſſenſus ab aliis innoteſceret, non deſtiti ad examen illa vocare qvibus adulterari Balſama poſſent. Sed Terebinthina Cypria nullam in aqva vel lacte mutationem oſtendit. Supernatat qvidem ſed contracta manet gutta in ſuperficie, nihil expanſa. Ita & ſe gerit Styrax liqvida. In gutta terebinthinæ jucundum eſt ſpectare, qvod, ſicut in aceto lapis ſtellaris, ita illa in aqvæ ſuperficie obambulet ab una pelvis parte ad alteram, donec ad latus vaſis impingat, nec iſto tantum motu recto feratur, ſed in gyrum ſe volvat. Qvæ ideò tentare volui, ut liqvido conſtaret nec hujus nec illius mixtione vitiatum eſſe balſamum album, qvod ad Theriacam laudavimus, qvandocunqve tanta copia ſuppetit, qvantam Theriaces Diſpenſatio reqvirit. Oleum autem

Digitized by Google

ſuccini rectificatum, qvod probare inſtitui, vel ideò ſe pro ſuccedaneo incorrupto aſſerit, qvod notis plerisq; Opobalſamo par in experimento compareat. Tantum ei pretium ſtatuit Laurentius Eichſtadius Vir non obſcuræ famæ, ut in Theriaca Stetini diſpenſata 1624, non dubitaverit amplisſimè commendare, qvippe qvod qvoad ſubſtantiam, conſiſtentiam, qvalitates & virtutes cum Opobalſamo non adeò ſit inconveniens. Optimum cenſetur ex albo ſuccino elicitum, ita qvippe colorem lacrymæ balſamicæ recentis presſius æmulatur. Exiguas qvidem ſuccini albi particulas littora noſtra & terræ rejectant, ex qvibus parum olei expreſſeris; non terremur tamen iſta naturæ parſimonia ut à ſuſcepta ſententiâ nos patiamur dimoveri. Naturæ defectum, ſi qvis ſit, ars ſupplet, vel ſi ea opem negat, flavo acqvieſcimus. Succini albi præparatio artificialis ab Hartmanno Not. in Croll. traditur, coqvendi in cucurbita terrea cum ſale marino vel gemmæ vel communi, aliqvoties ſuperaffuſâ aqva pluviali. Luxuria Romanorum nomen ſuccino, qvod ad littus Suevici maris legebatur, gleſſum vocatum, dedit, ita volente Tacito l. de Mor. Germ. ubi apertè cum Balſami liqvore comparat,

parat,

parat, & arborum noſtrarum ſuccum confirmat. Ita loqvitur gravisſimus Autor: Succum arborum eſſe intelligas, qvia terrena qvædam atq; etiam volucria animalia (*muſcæ*) plerumq; interlucent, qvæ implicita humore, mox dureſcente materia, cluduntur. Fœcundiora igitur nemora lucosq;, ſicut orientis ſecretis, ubi thura balſamaq; ſudantur, ita Occidentis Inſulis terrisq; ineſſe crediderim; qvæ vicini ſolis radiis expreſſa atq; liqventia in proximum mare labuntur, ac vi tempeſtatum in adverſa littora exundant. Præclarum pro ſuccino noſtro eſt teſtimonium Cornelii. Eo eum Casſiodorus ſolo nomine vocat. Comparat thura & Balſama Orientis, cum ſuccino Occidentis, noſtriq; maris Balthici, qvod olim Suevicum dicebatur, littora & Inſulas à ſuccini fertilitate extollit. Æſtyorum gentes, de qvibus ibidem ſermo eſt, Eſthones eſſe Balthici maris accolas dubitari non poteſt, ubi ſuccini hodieq; ingens proventus. Lacrymam eſſe arboris credit, ſicut Balſami liqvorem. An ex melle & cera, qvæ in iisdem Inſulis & terris Occidentis proveniunt, ſuccinum & ambra generentur, qvod ſuſpicatur Petrus Borellius Cent. 4. Obſ. Med. 66. dijudicent alii. Nos in præſenti aliud agimus.

Digitized by Google

Utroq; certè vitiabatur olim Opobalſamum, modumq; tradit Plinius, lib.12. cap. 25. verum à falſo diſcernendi. Nam carbone deprehenditur qvod cera reſinaq; adulteratum eſt, è nigriori flamma, & melle mutatum ſtatim *manu* contrahit muſcas; ita qvippe, addita manu, ex utroq; exemplari legit Pintianus, qvanqvam etiam ſine *manu* ſalvum ſit experimentum. De luxuria ex ſuccino qvod conqveritur Tacitus, de Theriaca apertius Plinius profitetur, excogitata luxuriæ compoſitione. Dignus locus extat lib. 29. cap. 1. plurimum lucis allaturus noſtro argumento, qvia domi nata peregrinis in hac Compoſitione præferre exorſi ſumus. Ipſe in hanc rem audiri meretur, utinam à noſtris exaudiatur. Invehi peregrinas merces, conciliariq; externa pretia, diſplicuiſſe majoribus crediderim eqvidem, non tamen hoc Catonem providiſſe, cum damnaret artem. Theriace vocatur excogitata compoſitio luxuriæ. Fit ex rebus externis, cum tot remedia dederit natura, qvæ ſingula ſufficerent. Mithridaticum antidotum ex rebus LIV. componitur, interim nullo pondere æqvali, & qvarundam rerum ſexageſima denarii unius imperata. Qvo Deorum perfidiam iſtam (vel-ut ex vetuſto codice

dice

dice ſcribunt alii, per fidem iſta) monſtrante? Hominum enim ſubtilitas tanta eſſe non potuit. Oſtentatio artis & portentoſa ſcientiæ venditatio manifeſta eſt. Qvicqvid verò contra Compoſitiones iſtas qvæ tot ſecula longa ſerie numerant, declamet Vir Naturæ conſultus & facundus interpres, hactenus mortalium vota ſi non implerunt, certè excitarunt magnifici tituli nec contemnendi effectus. Non minor erit Beckerianæ Diſpenſationis, qvam accuratè expenſam omni jure approbavimus, utilitas, utinam rarò tentanda, in qva parem attulit Beckerus noſter & fidem & induſtriam. Qvæ ad Theriacam Danicam complendam porrò reſtant ad aliam occaſionem reſervabo, ut diſcat tandem patria, ſuis bonis contenta, naturæ domeſticæ muneribus acqvieſcere.

MITHRIDATIUM DAMOCRAT.

IN DUODECUPLO DISPENS. IN OFFICIN. BECKERIANA

1671.

℞. Myrrhæ Arabicæ,
Croci optim. Auſtr.
Agarici alb.
Zinziberis,
Cinamomi,
Spicæ nard.
Thuris elect.
Thlaſpios ana uncias qvindecim.
Seſelios,
Olei nuc. moſchat.
Schœnanthi,
Stœchad. Arabic.
Coſti ver. arom.
Galbani depurati.
Terebinthinæ,
Piperis long.
Caſtorei Moſcovit.
Succi Hypociſtidis,
Styracis bon. depurat.
Opopanacis,

Macis

Digitized by Google

Macis & Cariophyll. ana unc. duodecim.
Caſſiæ lign.
Polii mont. Cret.
Piperis albi,
Scordii noſtr.
Sem. Dauci cret.
Cubebarum,
Cypheos troch.
Bdellii ana uncias decem ſemis.
Nard. celt. purg.
Seminis Petroſelini noſtr.
Gummi Arabici,
Opii Thebaic. depurat.
Cardamomi,
Sem. fœniculi noſtr.
Gentianæ noſtr.
Flor. roſarum rubr.
Diptami Cret. aa uncias ſeptem ſemis.
Aniſi,
Ariſtoloch. rotund. veræ.
Acori noſtr.
Valerian. noſtr.
Sagapeni in granis ana uncias qvatuor ſemis.
Angelicæ noſtr.
Succi Acaciæ Ægypt.

Ventr.

Digitized by Google

Vent. Stinci marin. ver.
Summitat. Hyper. noſtr. aa unc. tres drach. ſex.
Vini qvantum ſatis,
Mellis deſpumati triplum i. e. lib. 116. unc. tres.

TROCH. CYPHEOS.

Secund. deſcription. Diſp. Haſn.

℞. Uvarum paſſ. ſeu Cybebarum,
Terebinthinæ coct. ana uncias tres,
Myrrhæ,
Schœnanthi, ana unciam unam ſemis,
Acori noſtr. Drachmas novem,
Cinamomi unciam ſemis,
Bdellii unguinoſi,
Spicæ Ind.
Caſſiæ lign. ver.
Cyperi,
Baccar. juniper. ana drachmas tres.
Aſphalathi drachmas duas ſemis,
Croci drachmam unam,
Mellis qvantum ſatis.
Vini cretici modicum.
Fiant Trochiſc.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cav. G.

1971

Digitized by Google